

El tallat I

Típica escena del tallat, versió primera

Qui no ha viscut o sentit a parlar de la típica escena del tallat? És una història suadíssima que s'ha posat d'exemple mil vegades. Si sou cambrers, és possible que us hi hàgiu trobat. I si sou clients, també. I evidentment, si sou cambrers que quan no treballeu feu de clients, també, és clar... O potser fins i tot heu viscut aquesta història amb els papers capgirats. És aquesta:

El cambrer rialler atén quatre clients en una taula quadrada d'una bonica terrassa.

–*Hola chicos, ¿qué vamos a tomar?* –pregunta el cambrer, bloc i boli en mà.

–*Yo, un café con leche* –contesta el primer client.

–*Un café con leche...* –repeteix el cambrer mentre va apuntant–, *muy bien. ¿Y tú?*

–*Para mí, un cortado pero muy cortito* –contesta el segon.

–*Perfecto. ¿Algo más?*
–*Un café solo* –diu el tercer.
–*Un café solo...* –afegeix el cambrer arrossegant les vocals mentre escriu–. *¿Y tú?*
–*Yo, un cortado* –contesta el quart i últim client.
–*Un cortado, perfecto.*
–*Descafeinado* –puntualitza.
–*Descafeinado, muy bien* –repeteix el cambrer mentre apunta una *d* al bloc–. *¿Lo quieres de sobre o de máquina?*

I fins aquí l'escena. Més endavant la repetirem, però amb una petita variant.

El naufragi reversible

El català s'enfonsa.

Què hi farem.

Al final ha resultat que els filòlegs i sociolingüistes que a principis dels anys noranta ja alertaven que la cosa estava cardada tenien raó. Tot i que, ben mirat, tampoc la van encertar tant. Pronosticaven la marginació del català a grans ciutats en el termini de cinquanta anys, i el cert és que en alguns llocs les seves prediccions ja s'estan complint ara, no més trenta anys després.

Però no tot està perdut. Està cardat, sí, però no està perdut del tot.

No tot està perdut perquè tu, si vols, el pots salvar.

I tu.

Y tú también.

No ho pot fer ningú més que tu. I tu, sí, tu. I tu també. *Y tú. Et toi aussi.* Tots nosaltres. *Y todos nosotros. All of us.* No hi ha alternativa. Hem de ser uns quants i posar-nos-hi ja, que això s'enfonsa ràpid.

Va, anem per feina.

Comencem amb un naufragi i un *plug-in*.

Un naufragi

Heu vist la pel·lícula *Titanic*, de James Cameron? Hi ha un moment del naufragi, quan ja tot són corredisses per coberta, en què es veu com la part de davant del vaixell, la punta de la proa on hores abans en DiCaprio es proclamava el rei del mambo, s'enfonsa sota l'aigua. El recordeu, oi? Doncs fent una metàfora de pa sucat amb oli, diríem que el català, així entès com a llengua viva d'una comunitat, es troba així, amb la punta de la proa a punt d'acabar sota l'aigua. És veritat que encara queda una part important del vaixell fora, però la dinàmica dels fets empeny el transatlàntic cap al desastre, i per més que els músics amenitzin l'agonia interpretant l'*Alexander's Ragtime Band*, tothom té assumit que acabarà al fons de l'oceà. Amb tot, a diferència dels passatgers i la tripulació del *Titanic*, el petit vaixell de pesca de palangre que sosté la llengua catalana encara té una alternativa per aturar el seu propi enfonsament. Però l'explicarem després. Primer de tot cal prendre consciència de per què està entrant tanta aigua per tot arreu.

Un *plug-in*

Sabeu què és un *plug-in*? És un concepte habitual en molts entorns informàtics i apareix força sovint quan treballes amb el WordPress. Coneixeu el WordPress? L'heu remenat mai? Us sona? És, per resumir-ho d'alguna manera, una plataforma digital per dissenyar pàgines web. Si adquirei-

xes un domini i un *host* on guardar la teva pròpia web, el següent pas és construir els continguts per dissenyar-la al teu gust, i aquí és on entra el WordPress. Tries una bona aparença, dissenyes una pàgina principal amb quatre fotos fermes, fas un menú atractiu per accedir a les seccions, i de mica en mica vas construint pàgines amb vídeos, textos, *sliders*, enllaços, àncores, etc. Està molt bé perquè és força intuïtiu i és relativament fàcil, tot i que és molt esclavitzant: com que es tracta de la teva web, la pots consultar i tafanejar des del mòbil a tota hora, i al final sempre hi acabes detectant defectes que no pots esperar a corregir.

El panell de treball del WordPress inclou espais per gestionar fotos, vídeos, pàgines, entrades, comentaris, plantilles, etc., però un dels apartats més importants és el dedicat als connectors, que en anglès es diuen *plug-in*. Què són els *plug-in*? Doncs així a grans trets, són com propietats extremes que pots afegir a la teva web per tal que funcioni millor i sigui més atractiva. Per exemple, hi ha *plug-ins* que et comprimeixen automàticament les imatges perquè t'ocupin menys memòria, i n'hi ha que de manera sistemàtica apliquen a la teva pàgina el sistema conegut com a *lazy load* o càrrega mandrosa. Això fa que, quan algú visita la teva web, les fotos no es carreguin de cop, sinó que ho facin de mica en mica, a mesura que l'usuari va tirant pantalla avall. D'aquesta manera, no s'encalla ni es queda a mig carregar.

I tot aquest rotllo, què hi té a veure, amb el català?

Ara per ara res, però aviat hi veureu la relació: una gràcia dels connectors o *plug-in* és que la seva instal·lació és ràpida i automàtica, i un cop activats te'n pots oblidar del tot perquè sempre estan disponibles i en funcionament. Ni te'n

recordes, que els portes posats. Per entendre'ns amb un cas pràctic: si tens una web de cuina i t'hi instal·les un connector perquè al final de cada recepta hi aparegui un enllaç per anar al plat següent, no pateixis que aquest enllaç et sortirà automàticament sempre més, fins i tot amb les futures pàgines que vagis fabricant. Hi ha centenars de connectors disponibles i la majoria tenen versió gratuïta. És tot un món. Només has de tenir en compte una cosa: que els connectors que t'instal·les no siguin incompatibles amb el teu sistema.

Per cert, ja que hi som: WordPress té un equip de traductors voluntaris que adapta els seus continguts al català. El problema que tenen és que constantment sorgeixen novetats i connectors i l'equip no dona l'abast.

Un *plug-in* per a un naufragi

Us heu preguntat si amb l'ús del català hi teniu cap prejudici o complex inconscient? I si és així, us heu preguntat mai d'on surten i quines conseqüències tenen aquests prejudicis o complexos a escala col·lectiva? Més endavant intentarem donar-hi alguna resposta, però ja podem avançar que si no volem veure el català en una reserva lingüística a les illes Medes, ens cal un replantejament urgent, i aquí ens hi hem de posar tots. Es tracta de fer del català un idioma útil i necessari, i això només ho poden aconseguir els seus parlants potencials, tant si el tenen com a primera llengua o com a segona. Són les normes del joc, les lleis d'una selva on el català no competeix amb igualtat de condicions. No és una llengua prou competitiva i, si la deixem sota les normes del lliure mercat, el seu futur és incert. Bé, no, rectifico: d'incert no en té res. En realitat té un futur claríssim, que és

el fons de l'Atlàntic. Per evitar-ho i intentar que no sempre tingui les de perdre, l'únic recurs que li queda és un ajut extra en forma de compromís per part dels seus parlants potencials. Si tothom s'hi implica una mica i fa el petit esforç de *recordar* que el català també existeix, es podrien capgirar les tornes. Però si no es fa res i tot segueix com ara, el lliure mercat no tindrà pietat amb el català. Si us hi fixeu, les veus que defensen el concepte *no toquem res* i s'oposen a qualsevol acció per ajudar el català no solen procedir precisament de grups que despuntin pel seu compromís amb el futur de la llengua. Bé, no, rectifico: sí que estan compromesos amb el català, en concret, compromesos amb la seva desaparició ràpida i indolora.

Si volem revertir l'enfonsament final, calen moltes mesures però crec que n'hi ha una d'indispensable: que molta gent, i quan dic molta gent vull dir molta, molta, molta gent, tregui la galleda i prengui realment consciència que això se'n va a cagar i que l'única manera de revertir-ho és amb la militància lingüística. (Si la paraula *militància* us sona políticament incorrecta, sempre en podeu dir *compromís lingüístic*, és igual.) Ja sé que estem descobrint la sopa d'all, i que conceptes com *militància lingüística* o *això s'enfonsa* s'han repetit tres mil vegades, però aquí els posarem en valor amb un doble objectiu: primer, conscienciar el màxim de gent que aquest cop va de debò, i, tot seguit, un cop conscienciats, animar tothom a posar-hi de la seva part per capgirar la tendència, vèncer inèrcies, superar complexos i desterrar prejudicis. En molts casos, es tracta simplement d'enterrar l'absurda sensació de sentir-se violent o estrany pel fet d'utilitzar el català amb segons qui i segons on. I això és difícil de canviar? Gens ni mica. N'hi ha prou d'activar-nos un connector que ens permeti portar aquesta militància sense traumes ni prepotències, i fer-

ho amb absoluta naturalitat, com passa amb la majoria de llengües del món.

I de quin connector estem parlant? Doncs en vistes del naufragi, i que ja tenim l'aigua als turmells, el connector proposat té un nom prou eloqüent: es diu *Plug-in Pail* o Connector Galleda. I els seus efectes són infal·libles.

El Connector Galleda és molt fàcil d'instal·lar i dona resultats immediats. I podeu anar tranquils, que és d'un fabricant de confiança i plenament compatible amb els altres connectors sobre la llibertat d'expressió, la tolerància i la convivència. A més, està pensat per a tothom: per als que tenen el català com a primera llengua, els que la tenen com a segona, i els que només l'entenen. És un connector que fa vint-i-cinc anys que funciona, té actualitzacions automàtiques i fins ara ha obtingut uns resultats excel·lents amb una efectivitat del 90-95%. De fet, és un copiar-enganxar del mateix connector que ja porten instal·lat milions d'usuaris d'altres llengües com l'anglès o el castellà. Per tant, no patiu, que no és cap connector adoctrinador. Ah, i una cosa important: es regula automàticament i es desactiva quan sortim del país o quan parlem amb algú de fora o acabat d'arribar que no entén el català. La principal incompatibilitat és que no s'instal·la correctament amb els hiperventilats que *defensen* el català amb crits i intimidacions.

El Connector Galleda funciona amb un principi inapel·lable: la lliure voluntat. Es basa en la idea que el català se'n va pel pedregar perquè cada cop hi ha menys gent que el vol parlar i justament del que es tracta és d'això: que la gent el vulgui fer servir, començant per un mateix. En cap cas es tracta de parlar en català per provocar ni per reptar l'interlocutor a veure qui aguanta més en la seva llengua. I ara. Plantejar-s'ho així és tenir un complex absurd i provincià. La gràcia d'aquest connector és que activa l'empatia, no pas

la prepotència. Per això, amb el Connector Galleda descobriràs, sense violentar-te, que amb el català pots parlar amb gairebé tothom, i si l'interlocutor no t'entén ja t'ho farà saber sense problemes. I no passarà res. Fins i tot serà l'oportunitat de fer pedagogia.

El Connector Galleda fa que acabis parlant en català de manera espontània, sense estar pendent de la llengua de l'interlocutor. Sense ni tan sols pensar-hi, igual com t'oblides que els cabells sempre et creixen. Ja se sap: els connectors, un cop instal·lats, van sols.

El Connector Galleda és molt fàcil d'instal·lar i d'activar: només cal llegir aquest humil opuscle que intenta explicar els factors que estan enfonsant la llengua amb petites experiències personals i professionals. El privilegi de treballar en un mitjà d'àmbit nacional com Catalunya Ràdio m'ha permès experimentar algunes vivències que m'han ajudat a certificar, des d'una perspectiva més general, l'abast del drama i alguns factors que té al darrere. Però al mateix temps, les anècdotes viscudes amb el connector activat m'han servit per comprovar, dia a dia, que la militància/compromís dona uns resultats molt bons, de manera natural, i sense estridències. Notareu que les anècdotes eviten ser precises amb relació a llocs i a noms, però he preferit aquesta opció per evitar la sensació que s'estan censurant fets o assenyalant persones. Prefereixo que semblin inventades (que no ho són) abans que donar peu a alguna lectura hiperventilada. En aquest sentit, insisteixo (una) i hi insistiré constantment: aquest petit llibre no pretén adoctrinar ni censurar ningú pels seus usos lingüístics. Tothom té dret a fer servir la llengua que vulgui on vulgui i quan vulgui, només faltaria, i així ho defenso en tot moment. De fet, l'objectiu és que la gent vulgui fer servir el català. Perquè la cosa va d'això: de voluntats. I és que, ara mateix, moltes inèrcies, am-

bients i comportaments adquirits per part de tots plegats estan fent sotsobrar el català.

Agafem cadascú la seva galleda i comencem a treure aigua de coberta?